

Ár 2012, föstudaginn 13. janúar, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Auður Inga Ingvarsdóttir, Geir Arnar Marelsson, Guðlaug B. Ólafsdóttir, Hildigunnur Hafsteinsdóttir og Jóhann Tómas Sigurðsson.

Fyrir er tekið **mál nr. 74/2011**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 14. október 2011, með kvörtun lögmanns sóknaraðila, dagsettri 10. október 2011. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 18. október 2011 var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 10. nóvember 2011. Var bréfið sent lögmanni sóknaraðila með bréfi nefndarinnar, dagsettu 10. nóvember 2011, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust frá lögmanni sóknaraðila með bréfi dagsettu 18. nóvember 2011.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 13. janúar 2012.

II.

Málsatvik.

Þann 7. desember 2006 var skuldabréf nr. X að fjárhæð kr. 2.600.000 gefið út af A til varnaraðila. Sóknaraðili og B, tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð á láninu in solidum. Þann 7. desember 2006 var greiðsluáætlun, fylgiskjal með skuldabréfi X dagsett og skrifaði A undir.

Þann 12. desember 2006 var lánsúmsókn fylgiskjal með skuldabréfi X dagsett. Undirritun sóknaraðila sem ábyrgðarmanns er að finna á lánsúmsókn. Þar var kafli sem bar heitið greiðslumat. Tekið var m.a. fram hrein eign væri kr. -2.131.627 og ráðstöfunartekjur eftir framfærslu og greiðslu lána væri árlega kr. 1.015.723 og mánaðarlega kr. 84.644.

Á lánsúmsókninni var eftirfarandi texti: „*Ef skuldaábyrgð eða veð er sett til tryggingar fjárhagslegri skuldbindingu einstaklings, ber fjármálafyrirtæki samkvæmt “Samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga” (dags. 1. nóv. 2001) að meta greiðslugetu greiðanda, nema ábyrgðarmaður óski skriflega eftir því að það verði ekki gert. Samkvæmt samkomulaginu er þó ávallt skylt að meta greiðslugetu skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000,-. Þó er hjónum eða fólki í óvígðri sambúð heimilt að leysa*

fjármálafyrirtæki undan skyldu til greiðslumats, vegna ábyrgðar á skuldum hvors annars. Undirritaðir hafa kynnt sér upplýsingabækling um sjálfskuldarábyrgðir“.

Neðan við umræddan texta er gert ráð fyrir að hakað sé við hvort ráðgert sé að verja meira en helmingi lánsfjár til að endurgreiða önnur lán greiðanda hjá bankanum og að ábyrgðarmanni hafi verið kynntar þær ráðagerðir. Þá eru reitir um að ekki sé óskað eftir greiðslumati eða að greiðslumat hafi verið framkvæmt og hvort að niðurstöður þess bendi til að greiðandi geti efnt skuldbindingar sínar eða ekki. Á umræddri lánsúmsókn hefur verið hakað við að greiðslumat hafi verið framkvæmt og undirrituðum hafi verið kynnt niðurstaða þess í samræmi við það sem að neðan greini. Ekki var hakað við valmöguleika að neðan um að greiðslumat bendi til að umsækjandi geti efnt skuldbindingar sínar eða að niðurstaða benti til að umsækjandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar en ábyrgðarmaður samþykki að gangast í ábyrgð engu að síður.

Þann 12. desember 2006 var lánið greitt út. Þá liggja fyrir ódagsettar og óundirritaðar niðurstöður greiðslumats. Gidistími þeirra var þó til 12. mars 2007. Í þeim kom fram að til ráðstöfunar eftir framfærslu og greiðslu lána á mánuði væri kr. 45.455 og að ráðstöfunarfé (eignir og væntanleg lán) væri kr. 1.415.593.

Þann 22. september 2011 sendi lögmaður sóknaraðila varnaraðila bréf þar sem þess var krafist að felld yrði niður sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila samkvæmt skuldabréfi nr. 528-74-967056. Þann 10. október 2011 hafnaði varnaraðili beiðni sóknaraðila.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 10. október 2011.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að viðurkennt verði að sjálfskuldarábyrgð á skuldabréfi nr. X sé ógild og hún verði felld úr gildi.

Sóknaraðili kveður varnaraðila ekki hafa staðið við skyldur sínar samkvæmt samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Vísar sóknaraðili til þess að hún hafi ekki getað tekið upplýsta ákvörðun um að gangast í ábyrgð á grundvelli þess greiðslumats sem gert var á lánsúmsókn, dags. 12. desember 2006, þar sem ekki komi fram hvort greiðslumatið bendi til þess að skuldari geti efnt skuldbindingar sínar eður ei. Því hafi ekki verið gætt að lokamálslið 4. mgr. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Þá bendir sóknaraðili á að lánsúmsóknin og þar með greiðslumatið sé dagsett fimm dögum seinna heldur en skuldabréfið. Því hafi verið búið að ganga frá skuldabréfinu áður en greiðslumatið hafi verið gert. Vísar sóknaraðili til þess að skv. 3. mgr. 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða skuli tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina. Sóknaraðili bendir ennfremur á úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 3/2011.

Þá vísar sóknaraðili til ójafnrar stöðu fjármálastofnana og viðskiptamanna þeirra. Sóknaraðili hafi ekki búið yfir þeirri reynslu og þekkingu á viðskiptalífínu sem bankinn hafi og því hafi hann mátt treysta því að varnaraðili stæði faglega að lánveitingum sínum. Sóknaraðili bendir á að hallinn á túlkun samninga um lánveitingar og ábyrgðir skv. stöðluðum samnings-skilmálum sé á þeim sem semur, notar eða ber ábyrgð á slíkum skilmálum. Vísar sóknaraðili til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga og til ákvæða laga nr. 121/1994.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfu sóknaraðila verði hafnað. Varnaraðili vísar til þess að fyrir liggja að bankinn hafi metið greiðslugetu skuldara skuldabréfsins og kynnt varnaraðila, svo sem skylt sé samkvæmt 3. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Hakað sé á lánsúmsókn við að greiðslumat hafi verið framkvæmt en ekki að það hafi skilað jákvæðri niðurstöðu. Varnaraðili mótmælir því að sú staðreynd að ekki sé vakin athygli á því sérstaklega að greiðslumat hafi verið jákvætt, ógildi ábyrgðirnar ein og sér. Ef þau gögn eða vitneskja sem ábyrgðarmanni sé tiltæk geri það að verkum að hann átti sig á stöðu lántaka standi lög ekki til þess að ógilda ábyrgð.

Varnaraðili bendir á að gögn sýni að lánið hafi ekki verið greitt út fyrr en 12. desember 2006 þrátt fyrir dagsetningu skuldabréfsins. Ljóst sé því að lánið var ekki greitt út fyrr en eftir gerð greiðslumats þann 11. desember og undirritun lánskjala þann 12. sama mánaðar.

Varnaraðili byggir því á því að reglum samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga hafi verið fylgt í hvívetna við lánveitingar til sóknaraðila.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila á veðskuldabréfi nr. X að fjárhæð kr. 2.600.000 gefið út af A til varnaraðila. Sóknaraðili krefst þess að viðurkennt verði að sjálfskuldarábyrgð á skuldabréfi nr. X sé ógild og hún verði felld úr gildi. Varnaraðili krefst þess að kröfu sóknaraðila verði hafnað.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsett 1. nóvember 2001, tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggja fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Í málinu liggur fyrir að þegar sóknaraðili ritaði undir sjálfskuldarábyrgð til tryggingar greiðslu umrædds skuldabréfs hafði ekki verið framkvæmt mat á greiðslugetu lántaka í samræmi við ákvæði samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Þó liggur fyrir ódagsett og óundirritað skjal sem ber heitið niðurstöður greiðslumats. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga var varnaraðila skylt að tryggja að sóknaraðili gæti kynnt sér niðurstöðu mats á greiðslugetu A, útgefanda skuldabréfs nr. X, áður en hún gekkst í ábyrgðina. Verður varnaraðili að bera allan halla af því að slíkt greiðslumat fór ekki fram áður en sóknaraðili gekkst í ábyrgðina.

Það mat á greiðslugetu A var lagt fyrir sóknaraðila fimm dögum eftir undirritun hennar á ábyrgðaryfirlýsinguna breytir því ekki að framkvæmd varnaraðila var ekki í samræmi við samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Enda liggja ekki fyrir gögn sem staðfesta að sóknaraðila hafi verið gefinn kostur á að hætta við að gangast í sjálfskuldarábyrgð vegna skuldabréfsins áður en hún ritaði undir

lánsúmsókn, fylgiskjal með skuldabréfi nr. X, þar sem var kafli um greiðslumat, sbr. úrskurð úrskurðarnefndar um viðskipti við fjármálafyrirtæki nr. 14/2010.

Í ljósi framangreinds verður að telja að rétt sé að ógilda sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila á skuldabréfi nr. X, með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um sanningsgerð, umboð og ógilda löggæringa.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila, M, á skuldabréfi nr. X, útfegnu af A til varnaraðila, F, er ógild.

Reykjavík, 13. janúar 2012.

Auður Inga Ingvarsdóttir

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Guðlaug Brynja Ólafsdóttir